

УДК 351:316.44:616-036

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2\(62\)-20](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-2(62)-20)

Юрій ПРОНЮК

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування, Львівський національний університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, вул. Пекарська, 50, Львів, 79000

ORCID: 0000-0001-9433-1940

Yurii PRONIUK

Postgraduate Student at the Department of Public Management and Administration, Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S. Z. Gzhitskyi, Pekarska str., 50, Lviv, 79000

ORCID: 0000-0001-9433-1940

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ПЕРІОД РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

PROSPECTS FOR STATE ECONOMIC POLICY REFORM IN THE CONTEXT OF COMMUNICATION TRANSFORMATION IN THE PERIOD OF INFORMATION TECHNOLOGY DEVELOPMENT

У статті визначено, що економічне співтовариство засноване на виробництві та споживанні інформаційних товарів, його продуктивну основу становлять високотехнологічні засоби виробництва, значну питому вагу набуває сфера послуг. Нині зростає рівень взаємодії та комунікації, ступінь віртуалізації виробничих соціальних зв'язків, внаслідок чого створюються передумови для залучення низових та філій до процесів прийняття рішень. Сфера безпосереднього спілкування розширюється до глобальних масштабів, колосальний рівень технічних можливостей зумовлює високий ступінь відповідальності за прийняті рішення. В організації економіки центр ваги переноситься з вертикально формованих ієрархічних структур на горизонтальні мережеві зв'язки.

Досліджено факт, що громадянське суспільство майбутнього відрізняється складністю не тільки внаслідок багатогранності його змісту, а й унаслідок відмінності наукових, методологічних підходів, культурно-історичних особливостей, соціально-економічних поглядів, дій та принципів. Нині можливе дослідження феноменів інформаційного суспільства за допомогою традиційних інструментів аналізу в межах домінуючого у сучасній науці міждисциплінарного підходу, однак є необхідність у виділенні самостійних напрямів у контексті вивчення соціально-економічного розвитку.

З'ясовано, що особлива увага при цьому приділяється проблемі індустріалізації творчої праці, включаючи сферу послуг, а також проблемі збереження індивідуальної свободи споживача у світі технологій, що визначають побут громадян. Перспективи розвитку інформаційно-комунікаційних технологій значною мірою залежать від ефективності їх реалізації. Важливими є тенденції інформатизації, перспективи та ефективність їх впровадження, а також вплив комунікації на державну економічну політику, актуальним питанням є вирішення проблеми безпеки в інформаційному суспільстві.

Обґрунтовано, що не всі інновації бувають успішними, особливо у перехідних економіках, де невизначеність ринку висока, а брак знань і фінансових засобів виступають обмежувальними факторами. На порядок денний виходять питання державної економічної політики з інноваційної діяльності та методи оцінки її результатів. Особливу увагу необхідно приділити розвитку інформації, оцінці інтелектуального капіталу, розгляду питання інвестування в нього. Актуальними також є такі новаторства, як цифрові блага та цифрові ринки, в рамках аналізу формування державної політики щодо надання комунікаційних послуг.

Доведено, що в інформаційному суспільстві змінюється система цінностей громадян, їх соціальне середовище, трансформується сама сутність інформаційної культури, з'являються її нові параметри. Однак успішність реформ багато в чому залежить від людського фактора, одним з найбільш відчутних чинників, що зумовлюють трансформації, є асиметрія інформації. Прогнозовані сценарії майбутнього є основою для формування підприємницької діяльності, адже контури майбутнього, що формуються, дуже багатомірні, отже, дослідження сучасних обставин, в яких належить працювати, дозволяє розпочати підготовку для життя у новітніх умовах.

Ключові слова: інформаційні технології, державна політика, людський капітал, комунікація, соціально-економічний розвиток, формування, реалізація.

The article defines that modern society is based on the production and consumption of information goods and services, its productive basis is high-tech means of production, the service sector acquires a significant specific weight. Today, the level of interaction or communication is increasing, the degree of virtualization of industrial social relations, as a result of which prerequisites are created for the involvement of broad masses of the population in decision-making processes. The sphere of direct communication between people is expanding to a global scale, the colossal level of technical capabilities determines a high degree of responsibility for the decisions made.

In the organization of the economy, the center of gravity is transferred from vertically formed hierarchical structures to horizontal network connections. The fact that the civil society of the future differs in complexity not only due to the multifaceted nature of its content, but also due to the difference in scientific and methodological approaches, cultural and historical features, socio-economic views, actions and principles has been studied. Today, it is possible to study the phenomena of the information society with the help of traditional tools of analysis within the framework of the neoclassical approach dominant in modern science.

There is also a need to distinguish independent directions in the context of studying socio-economic development. Special attention is paid to the problem of industrialization of creative work, including the sphere of services, as well as the problem of preserving individual human freedom in the world of technologies that determine the lives of citizens. Prospects for the development of information and communication technologies largely depend on the effectiveness of their implementation. Informatization trends, prospects and effectiveness of their implementation, as well as the impact of communication on the economic, social and environmental spheres are important.

However, not all innovations are successful, especially in transition economies, where market uncertainty is high, and lack of knowledge and financial resources are limiting factors. Issues of the state policy of innovative activity and methods of evaluating its results are on the agenda. Special attention should be paid to the development of information, assessment of intellectual capital, consideration of the issue of investing in it. Such innovations as digital goods and digital markets are also relevant in the analysis of public policy of communication services.

In the information network society, the value system of citizens, their social environment is changing, the very essence of information culture is being transformed, and its new parameters are emerging. However, the success of reforms largely depends on the human factor, one of the most tangible factors causing transformations is information asymmetry. Predicted scenarios of the future are the basis for the formation of activities, because the contours of the future that are being formed are very multidimensional, as well as the study of the current circumstances in which a person has to live.

Key words: *information technologies, state policy, human capital, communication, socio-economic development, formation, implementation.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Поглиблення суспільних трансформацій викликає необхідність системної перебудови інформаційного забезпечення у процесі реформування державної політики у всіх сферах з метою ефективного соціально-економічного розвитку. Нині не досить розвиненою є система збору, обробки, систематизації інформації та своєчасної передачі її споживачам у належному вигляді [8]. Тут ідеться не тільки про доступність, швидкість отримання та якості інформації, інфраструктуру консультування, але й про значні витрати коштів і часу на передачу, перетворення такої інформації та прийняття на її основі ефективних економічних рішень.

Істотний вплив на розвиток підприємницької діяльності має комунікація, сукупність взаємопов'язаних соціально-економічних і наукових факторів, які забезпечують вільний доступ кожному члену суспільства до будь-яких джерел інформації, крім закритих у законодавчому порядку. Комунікація уособлює використання інформаційних технологій у всіх сферах життєдіяльності з метою соціально-економічного розвитку. Одним з основних завдань державної економічної політики є стимулювання творчого процесу у сфері виробництва, яке має бути спрямоване на заощадження матеріалів, енергії та капіталу.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання проблеми, та визначення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Нині невелика кількість дослідників

наважаться з повною впевненістю говорити про параметри інформаційного суспільства, в якому належить жити людині, однак можна намагатися спрогнозувати основні контури і базові характеристики інформаційного середовища майбутнього [2]. Зокрема, використання поняття «інформаційне» для характеристики сучасного суспільства демонструє соціально-економічну формування соціуму та вдосконалення інформаційних технологій.

На основі цієї інформації є можливим вибрати перспективні способи, матеріали та технології виробництва нових виробів, своєчасно підготувати персонал. Повний обсяг інформації дає можливість чуйно реагувати на зміну кон'юнктури та прогнозувати ситуацію, тобто правильно побудувати тактику боротьби за лідерство в конкурентній боротьбі. Ефективний економічний розвиток однозначно пов'язаний з активним застосуванням новітніх інформаційних технологій. Під цінністю інформації розуміється оцінка внеску, який може зробити нова інформація для досягнення поставленої мети, вона залежить від того, яке завдання вирішується з її допомогою, актуальності інформації для роботи в умовах, котрі постійно змінюються.

Метою статті є обґрунтування реформування державної економічної політики у контексті комунікаційної трансформації в період сучасного розвитку інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Нині від об'єктивної інформації залежать розробка національними компаніями нових продук-

тів, маркетингове планування, комунікацій і реклами, рішення про експорт, а також загальні стратегічні рішення. Категорії, відповідно до яких зазвичай здійснюється пошук інформації, включають розмір і розширення ринку, купівельну спроможність, звички, попит і поведінку споживачів, ринкову нішу та інформацію про конкурентів [10]. Натепер практично відсутні комерційні організації, які могли б працювати у сфері надання консультативних послуг, а державні організації, як правило, таких послуг не надають.

Здебільшого нині виникають різноманітні перешкоди для отримання оперативної та якісної інформації. У результаті одні економічні суб'єкти можуть отримати інформаційну перевагу над іншими, а формування відносних інформаційних переваг призводить до появи конкуренції, результати якої непередбачувані. Ринок бізнес-інформації посідає місце провідного елемента у системі ринків, осмислення характеру і тенденцій його розвитку передбачає необхідність розробки адекватних цьому характеру методів і моделей підприємницької діяльності на всіх рівнях управління. Він формується під впливом тенденцій розвитку інших видів ринку, їх інформаційної насиченості та структури.

Комунікацію в державній економічній політиці можна визначити як діяльність, спрямовану на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом раціональної організації та ефективного використання інформаційного забезпечення економічних рішень. Інформаційні потоки повинні забезпечувати синхронізацію дій усіх суб'єктів на ринку, проведення комплексної оцінки ринкових процесів, що відбуваються, основу для прогнозування окремих процесів, фіксацію зрушень, котрі виникають у результаті реалізації запланованих заходів [4]. Неформальна інформація у низці випадків носить конфіденційний характер і поширюється за допомогою приватних комунікаційних систем.

Водночас неформальні процеси обміну інформацією містять недоліки, відсутність механізму контролю якості інформації, цінності та конфіденційності, а також обмеженість поширення. Наявна ціла низка джерел отримання конкурентної інформаційної переваги, а саме позаекономічна монополія на володіння інформацією, що виникає за відсутності інформаційної свободи. Важливою також є здатність краще і швидше оцінити і зрозуміти загальнодоступну інформацію, у цьому випадку економічні суб'єкти отримують додатковий прибуток, який може бути зрозумілий як премія за краще використання інформації.

Якщо інформаційна перевага стійка у часі та просторі, вона поступово трансформується у соціально-економічну перевагу, відсутність цих переваг можна тлумачити як нерозвиненість інформаційного простору окремого ринку або економіки загалом. Комунікації з усіма зацікавленими суб'єктами ринку праці натепер мають велике значення, зростає роль інформаційних технологій у розробці та прискоренні прийняття рішень. Нині потрібне постійне як стратегічне, так і оперативне планування діяльності, засноване на достовірній інформації.

Макроекономічна та геополітична економічна політика рідко безпосередньо впливає на компанії, але вона може відіграти вирішальну роль у розробці довгострокової стратегії [6]. Компаніям зі складною структурою інвестицій потрібна різноманітна інформація з таких питань, як валютні курси, динаміка курсів акцій, рух на ринку капіталу, останніми роками спостерігаються тенденції до переходу у віртуальний простір та надання інформації в режимі реального часу. Основна складність для менеджерів, які займаються збиранням інформації, – структурувати управління інформацією, щоб можна було збирати та аналізувати дуже великі та надзвичайно швидкі інформаційні потоки.

Методи та засоби обробки таких потоків безперервно вдосконалюються, але вимоги до швидкості й обсягу обробки з кожним роком зростають. Інформація важлива для фінансового планування, але багато компаній також спираються на неї і у маркетинговому плануванні, їм важливо знати, чи здатне виробництво постачати продукцію певної якості в обсязі, достатньому для виконання службами маркетингу та збуту своїх зобов'язань перед споживачами, зазначена інформація відіграє важливу роль у оцінці власного рейтингу підприємства стосовно конкурентів.

Інформація про трудові ресурси зазвичай сфокусована на таких аспектах, як навчання персоналу та рівень кваліфікації, моральний стан персоналу та витрати на забезпечення кадрами [9]. Натепер великого поширення набули комп'ютерні програмні продукти для аналізу фінансового стану підприємства та організації, їхня вартість невисока, спеціального навчання, як правило, не потрібно, особлива увага приділяється джерелам економічної інформації. Інформаційні джерела можуть бути публічними, доступними, приватними, що становлять власність певної компанії, та підписними, що уособлюють гібрид публічних і приватних джерел, коли інформація перебуває у чийсь власності, але постійно

оновлюється і стає доступною для певного обмеженого кола передплатників.

У разі пошуку джерел інформації особливу увагу потрібно приділяти таким питанням, як вартість і конкретність інформації, що отримується, надійність і гарантії достовірності інформації. На жаль, існує пряма і тісна залежність між ступенем конкретності інформації та вартістю її отримання, при цьому не зайвою буде оцінка ступеня надійності інформації та припустимої похибки. Державні інституції можуть бути хорошим джерелом необроблених даних, особливо ринкових і макроекономічних, а також тих, що стосуються інформації.

Кількість національних компаній, що займаються приватними дослідженнями та інформацією, останніми роками за кордоном зросла в кілька разів, вони спеціалізуються на зборі інформації про ринки та конкурентів. Розвиток інформаційних технологій збільшив кількість і підвищив рівень баз даних у режимі онлайн, що надають як кількісну, так і статистичну та детальну фінансову інформацію [1]. Інтернет пропонує неймовірну кількість інформаційних сайтів, а також засобів обміну інформацією по всьому світі, кількість джерел збільшується неймовірними темпами, а в процесі пошуку інформації компанії використовують засоби пошуку в режимі онлайн.

Для передплатників кількість послуг в Інтернеті взагалі, а також у приватних мережах продовжує зростати, забезпечуючи доступ до докладної інформації. Групи певних інтересів, блоки новин дозволяють виділяти спектри вузькоспеціалізованої інформації і таким чином збільшувати корисність доступної інформації, обмін інформацією по всьому світі в режимі реального часу сприяє встановленню контактів і підприємницьких взаємин [7]. На ринку програмних продуктів представлений широкий перелік програм для фінансово-господарської діяльності організації, а інформаційні технології у сфері малого та середнього бізнесу безперервно вдосконалюються та поповнюються новими програмними продуктами та інформаційними системами.

Сам апарат обробки при цьому повинен включати елементи штучного інтелекту, що базуються на перспективних програмно-технічних комплексах. Зазначене швидко стало невід'ємною частиною ведення бізнесу, а неминучий прихід надійно захищених систем електронних торгів надалі прискорить цей процес, інформаційні технології збільшують можливості доступу до первинних джерел інформації всередині компанії. Інформаційні системи збирають дані з таких джерел, як звіти про продаж, виробничі звіти, а також добувають інформацію про ринки, фінанси та виробництво [3]. Використання інформаційних баз даних з програмного забезпечення дає можливість використовувати дистанційні методи та інтелектуальні форми взаємодії.

Формулювання висновків і перспектив подальших досліджень у такому напрямі. Сучасний етап інформаційних технологій характерний стрімким розвитком комунікаційних процесів у різних галузях соціально-економічної діяльності, така ситуація створює необхідні передумови для впровадження новаторських інформаційних систем. Хоча їхня якість неухильно зростає, ефективність вироблення управлінських рішень, контролю за їх використанням поки не відповідає сучасним викликам для публічного адміністрування, тому нині необхідні раціональні технології, спрямовані на вдосконалення реалізації державної економічної політики в цьому аспекті.

Для інформаційного забезпечення процесів суспільно-владної комунікації надання пропозиції вбачається у розробці процедур та оцінки наявної ситуації, що виявляють споживчі властивості інформації без істотних витрат часу особою, яка приймає рішення [5]. Найвищим рівнем розвитку комунікації є обробка інформації та відповідно концептуальні суспільні трансформації з отриманням нових знань. Зазначені процедури залежать від ефективності обґрунтування реформування державної економічної політики у контексті комунікаційної трансформації в період розвитку інформаційних технологій.

Література:

1. Бакуменко В.Д., Кравченко С.О. Методологія системних досліджень в державному управлінні : навчальний посібник. Київ : ВПЦ АМУ, 2011. 116 с.
2. Батиргарєєва В.С. Основні напрями протидії поширенню дезінформації. *Інформація і право*. № 2 (33). 2020. С. 121–131.
3. Борис С. Безпека бізнесу під час карантину: як уникнути рейдерської атаки. *Ліга Закон* : офіц. веб-сайт. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/analytics/194528_bezpekabznesu-pd-chas-karantinu-yak-uniknuti-reydersko-ataki (дата звернення: 01.06.2022).
4. Бутник О.О., Немирівська О.Я. Особливості публічного управління в умовах світової пандемії. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 142.

5. Васильєв О.С. Концептуалізація поняття «державна політика»: сучасне розуміння. *Державне будівництво*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7 (дата звернення: 11.05.2021).
6. Дегтяр О.А. Державне регулювання розвитку соціальної сфери: концептуальні засади та практика : монографія. Харків : С.А.М., 2014. 508 с.
7. Дубина М., Забаштанський М., Роговий А. Роль фінансово-кредитних установ у стратегічному розвитку сфери охорони здоров'я. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4 (24). С. 64–73.
8. Федулова Л. Державна підтримка економіки в умовах пандемії COVID-2019. 2020. С. 77–78.
9. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Конфлікт та солідарність інтересів в умовах пандемії КОВІД-19. *Часопис цивілістики*. 2021. № 40. С. 5–11. DOI: <https://doi.org/10.32837/chc.v0i40.384>.
10. Chornyi O., Barzylovych A., Bubalo V., Nesterenko V., Rogachevskyi O. Mechanisms for Managing Medical Institutions In Times of Crisis. *Systematic Reviews in Pharmacy*. 2020. Vol. 11. Issue 9, September–October 2020. P. 562–568.

References:

1. Bakumenko V.D. & Kravchenko S.O. (2011) Metodolohiia systemnykh doslidzhen' v derzhavnomu upravlinni [Methodology of systems research in public administration]. Kyiv: VPTs AMU [in Ukrainian].
2. Baturhareieva V.S. (2020) Osnovni napriamy protydyi poshyrenniu dezinformatsii (na prykladi pandemii COVID-19) [The main directions of counteracting the spread of misinformation (on the example of the pandemic COVID-19)]. *Informatsiia i pravo – Information and law*, 2(33), 121–131 [in Ukrainian].
3. Borys S. Bezpeka biznesu pid chas karantynu: iak unyknyty rejders'koi ataky [Security of business during quarantine: how to avoid a raider attack]. *Liha Zakon – League Law*: official website. Retrieved from: https://biz.ligazakon.net/ua/analytics/194528_bezpekabznesu-pd-chas-karantynu-yak-uniknuti-reydersko-ataki [in Ukrainian].
4. Butnyk O.O. & Nemyrivs'ka O.Ya. (2020) Osoblyvosti publichnoho upravlinnia v umovakh svitovoi pandemii [Features of public administration in a global pandemic]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and public administration*, 2, 142 [in Ukrainian].
5. Vasyl'iev O.S. (2014) Kontseptualizatsiia poniattia “derzhavna polityka”: suchasne rozuminnia [Conceptualization of the concept of “public policy”: modern understanding]. *Derzhavne budivnytstvo – State building*, 1. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7 [in Ukrainian].
6. Diehtiar O.A. (2014) Derzhavne rehuliuвання rozvytku sotsial'noi sfery: kontseptual'ni zasady ta praktyka [State regulation of social sphere development: conceptual principles and practice]. Kharkiv: S.A.M. [in Ukrainian].
7. Dubyna M., Zabashtans'kyj M. & Rohovyj A. (2020) Rol' finansovo-kredytnykh ustanov u stratehichnomu rozvytku sfery okhorony zdorov'ia [The role of financial institutions in the strategic development of health care]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and prospects of economics and management*, 4 (24), 64–73 [in Ukrainian].
8. Fedulova L. (2020). Derzhavna pidtrymka ekonomiky v umovakh pandemii COVID-2019 [State support of the economy in the context of the COVID-2019 pandemic]. 77–78 [in Ukrainian].
9. Kharytonov Ye.O. & Kharytonova O.I. (2021) Konflikt ta solidarist' interesiv v umovakh pandemii COVID-19 [Conflict and solidarity of interests in the context of the COVID-19 pandemic]. *Chasopys tsyvilistyky – Journal of Civilization*, 40, 5–11. DOI: <https://doi.org/10.32837/chc.v0i40.384> [in Ukrainian].
10. Chornyi O., Barzylovych A., Bubalo V., Nesterenko V. & Rogachevskyi O. (2020). Mechanisms for Managing Medical Institutions In Times of Crisis. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11 (9), 562–568.